

CRNA GORA
S K U P Š T I N A
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-51/13-8/
Podgorica, 24. januar 2013. godine

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDSEDNIKA I ČLANOVA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
SA DELEGACIJOM IZ ALBANIJE, održanog 24. januara 2013. godine

Sastanak je počeo u 11 sati i 30 minuta.

Sastanku su prisustvovali: dr Halil Duković, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode, Ljerka Dragičević, član Odbora, mr Dritan Abazović, član Odbora, Lubomir Kopaj, šef Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Ana Zec, koordinatorka u Kancelariji UNICEF-a u Crnoj Gori, Blanka Radošević- Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete, Tamara Milić, savjetnica za obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u Ministarstvu prosvjete, Milisav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, a delegaciju iz Albanije činili su: dr Alenka Verbole iz Misije OEBS-a u Albaniji, šef delegacije, Elton Lelo iz Misije OEBS-a u Albaniji, Elda Gjoka, savjetnica, Jetmir Kallollari, Anisa Proda, Ilir Kasa, Gentian Gjini, Florian Rojba, Rovena Rojba, članovi Foruma mladih sa hendikepom, Irma Baraku, povjerenik za antidiskriminaciju, Nora Malaj, pomoćnica ministra obrazovanja, Klodiana Spahiu, poslanica, Astrit Beci, poslanik, Alket Jaupi, savjetnik Ombudsmana, Matilda Tyli iz Ministarstva rada, Velibor Bošković iz Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore i Oliver Vilotić, prevodilac. Sastanku je prisustvovao i ambasador Albanije u Crnoj Gori Tonin Beci.

*****

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je pozdravio goste iz Albanije i ostale učesnike sastanka. Članovima delegacije iz Albanije je poželio ugodan boravak u Crnoj Gori. Izrazio je nadu da će ova studijska posjeta koju su organizovali uz pomoć Misije OEBS-a u Albaniji i razmjena iskustava sa Crnom Gorom u vezi sa pitanjima zaštite prava lica sa invaliditetom biti korisna u njihovom budućem radu.

Predložio je metodologiju rada po kojoj će članove albanske delegacije upoznati sa aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode i zakonodavnim okvirom i propisima kojima su regulisana prava i položaj lica sa invaliditetom u Crnoj Gori. Nakon toga članovi delegacije iz Albanije će biti u prilici da iznesu iskustva, mišljenja, postavbe pitanja i sa ostalim učesnicima sastanka razmijene ideje o ovoj veoma važnoj oblasti, što je od ostalih učesnika prihvaćeno.

Šefica delegacije iz Albanije, dr Alenka Verbole, je zahvalila na organizovanju sastanka i saopštila da će im iskustva koja su stekli tokom boravka u Crnoj Gori biti veoma korisna. Navela je da je posjeta Crnoj Gori organizovana u saradnji sa Britanskim savjetom i Vodafonom, a da se već duže vrijeme u Albaniji bave promocijom prava osoba sa invaliditetom. Kancelarija OEBS-a u Albaniji još od 2003. godine pruža podršku državnim organima Albanije u izradi zakona kojima se regulišu prava osoba sa invaliditetom, a značajna je njihova podrška i u izradi nacionalne strategije za osobe sa invaliditetom. Podršku su pružili i u osnivanju nacionalnih savjeta za osobe sa invaliditetom u čiji rad su uključeni i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava osoba sa invaliditetom.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je upoznao goste sa nadležnostima Odbora navodeći da je članom 44 Poslovnika Skupštine Crne Gpre propisano da: „ *Odbor za ljudska prava i slobode razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata i druga pitanja koja se*

odnose na: slobode i prava čovjeka i građanina, sa posebnim osvrtom na manjinska prava, primjenu potvrđenih međunarodnih akata koji se odnose na ostvarivanje, zaštitu i unaprjeđivanje ovih prava, razmatra i zauzima stavove po predstavkama građana i pravnih lica koje se odnose na ostvarivanje prava građana; prati ostvarivanje dokumenata, mjera i aktivnosti za unaprjeđivanje nacionalne, etničke i druge ravnopravnosti, posebno u oblasti obrazovanja, zdravstva, informisanja, socijalne politike, zapošljavanja, preduzetništva, procesa odlučivanja i sl; učestvuje u pripremi i izradi dokumenata i usaglašavanju zakonodavstva u ovoj oblasti sa standardima u evropskom zakonodavstvu; saraduje sa odgovarajućim radnim tijelima drugih parlamenata i nevladinim organizacijama iz ove oblasti.

Odbor u okviru svoje nadležnosti prati i ocjenjuje usklađenost zakona Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije i, na osnovu izvještaja Vlade, prati i ocjenjuje primjenu zakona, posebno zakona iz kojih proizilaze obaveze usaglašene sa pravom Evropske unije.”

Predsjednik Odbora je naglasio posvećenost svih članova Odbora afirmaciji i zaštiti prava osoba sa invaliditetom, a posebno zaštiti prava djece sa teškoćama u razvoju. Istakao je kontinuiranu saradnju koju Odbor ima sa svim subjektima na državnom i lokalnom nivou, kao i sa međunarodnim i nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom prava osoba sa invaliditetom.

Govoreći o radu Odbora za ljudska prava i slobode, Predsjednik je saopštio da je Odbor, kako u normativnom dijelu, tako i konkretnim, praktičnim aktivnostima nastojao doprinijeti poboljšanju položaja lica sa invaliditetom i poštovanju njihovih prava. Predsjednik je saopštio da Odbor ima veoma intezivnu aktivnost u svim segmentima koji se odnose na ljudska prava i slobode, što je konstatovano i u Izvještaju EK o napretku Crne Gore za 2012. godinu, kao i da je ovo radno tijelo jedno od najaktivnijih skupštinskih radnih tijela.

Takođe, Predsjednik Odbora je upoznao goste da Odbor organizuje i javne tribine u svrhu praćenja implementacije zakona usvojenih u Skupštini koji se odnose na oblast ljudskih prava i sloboda. Saopštio je da je Odbor organizovao sedam javnih tribina u različitim gradovima Crne Gore na kojima se bavio najrazličitijim temama iz oblasti ljudskih prava. Na svim javnim tribinama članovi Odbora su putem direktnog kontakta sa građanima nastojali da se upoznaju sa konkretnim problemima sa kojima se svakodnevno susreću, kao i da od predstavnika institucija koje se bave primjenom zakona čuju mišljenje i probleme sa kojima se susreću u primjeni zakona. Njihov osnovni cilj je da poslanici, kao predstavnici zakonodavne vlasti, preduzmu aktivnosti na poboljšanju postojećih zakonskih normi, ukoliko se za tim ukaže potreba.

Istakao je da se Odbor na Javnoj tribini održanoj na Cetinju u februaru 2011. godine, saglasnošću svih članova, pridružio drugoj fazi Kampanje „Govorimo o mogućnostima“ koju realizuju UNICEF i Vlada Crne Gore u saradnji sa brojnim partnerima, kao i Kampanji „Naučimo ih nešto drugo“, koju je realizovala Mreža ombudsmana za djecu jugoistočne Evrope, uz podršku Save the children-a.

Pored javnih tribina, Odbor je organizovao i niz posjeta institucijama kako bi utvrdio u kom stepenu se poštuju ljudska prava i slobode lica smještenih u ustanovama i tom prilikom članovi Odbora su se uvjerali da se stanje u tim ustanovama iz dana u dan poboljšava. Takođe, Odbor je organizovao i kontrolna saslušanja pojedinih ministara u vezi sa stanjem ljudskih prava lica smještenih u ustanovama. Nakon toga je predlagao Skupštini zaključke u cilju poboljšanja stanja u tim ustanovama, što je u krajnjem, značajno doprinijelo kontinuiranom poboljšanju stanja ljudskih prava u Crnoj Gori.

Dr Halil Duković je saopštio da Odbor posebnu pažnju posvećuje pravima djece sa teškoćama u razvoju, i u tom smislu, Odbor ima kontinuiranu saradnju sa NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je apostrofirao da je Crna Gora stvorila normativne i institucionalne pretpostavke za zaštitu lica sa invaliditetom, navodeći da Ustav Crne Gore garantuje jednaka prava i obaveze svim građanima/kama, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili

lično svojstvo i zabranjuje svaku neposrednu ili posrednu diskriminaciju, po bilo kom osnovu, a da je članom 68 Ustava propisano da se jemči posebna zaštita lica sa invaliditetom. Takođe, garancije date Ustavom razrađene su nizom zakona kojima su uređeni radni odnosi, zapošljavanje, penzijsko i invalidsko osiguranje, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita, zaštita na radu, porodični odnosi.

Predsjednik Odbora je nabrojao ključne zakone koje je donijela Skupština Crne Gore i kojima se regulišu prava osoba sa invaliditetom, a među njima su: Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (Sl.list CG, br. 49/08, 73/10 i 39/11), Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača („Sl.list CG“, br. 76/09 i 40/11), Zakon o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom („Sl.list CG“, br. 80/08 i 40/11), Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama („Službeni list RCG, br. 80/04 i Sl.list CG, br. 45/10) i Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom („Sl. list CG“, br. 39/11). Veoma važni zakoni kojima se sprečava diskriminacija, pa time i diskriminacija osoba sa invaliditetom su Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, br. 46/10 i 40/11) i Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG“, broj 42/11), a potom je upoznao goste sa ključnim odredbama pojedinih zakona koji regulišu položaj i prava osoba sa invaliditetom..

Saopštio je da je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, između ostalog, utvrđeno da se lice sa invaliditetom zapošljava pod opštim ili posebnim uslovima, u skladu sa zakonom, da je utvrđena kvota za zapošljavanje lica sa invaliditetom, shodno kojoj je poslodavac koji ima od 20 do 50 zaposlenih dužan da zaposli najmanje jedno lice sa invaliditetom, a poslodavac koji ima više od 50 zaposlenih dužan je da zaposli najmanje 5% lica sa invaliditetom u odnosu na ukupan broj zaposlenih.

Poslodavac koji nije zaposlio lice sa invaliditetom dužan je da za svako lice koje nije zaposlio, prilikom mjesečne isplate zarada i naknada zarada zaposlenih, uplati poseban doprinos za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, a ta sredstva se uplaćuju na poseban račun budžeta Crne Gore - Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Obaveze plaćanja doprinosa oslobađaju se organizacije, odnosno udruženja lica sa invaliditetom, kada se pojavljuju kao poslodavci. Takođe, utvrđeno je da poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom ima pravo na subvencije.

Zakonom o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača uređuje se pravo lica sa invaliditetom da sa psom pomagačem koristi prevozna sredstva u drumskom, željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju, ima slobodan pristup i boravak na javnom mjestu i slobodan pristup i boravak u radnom prostoru.

Zakonom o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom utvrđeno je da pravo na povlasticu na putovanje ima korisnik njege i pomoći drugog lica i djeca i mladi koji su ostvarili pravo na pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim potrebama, u skladu sa propisom iz oblasti socijalne i dječje zaštite i korisnik njege i pomoći drugog lica, koji je to pravo ostvario u skladu sa propisom iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja. Takođe, pravo na povlasticu na putovanje ima i pratilac lica sa invaliditetom.

Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama obezbjeđuje se inkluzivan model vaspitanja i obrazovanja na svim nivoima školovanja.

Predsjednik Odbora je saopštio da je članom 18 Zakona o zabrani diskriminacije detaljno propisano šta se podrazumijeva pod diskriminacijom lica sa invaliditetom, a propisani su postupak zaštite od diskriminacije, teret dokazivanja, sudska zaštita i teži oblici diskriminacije.

Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom definisani su oblici neposredne i posredne diskriminacije. Takođe, propisana je zabrana diskriminacije lica sa invaliditetom u postupcima pred organima, korišćenju objekata i površina u javnoj upotrebi, pružanju javnih usluga, javnom prevozu, oblasti zdravstvene zaštite, vaspitanja i obrazovanja, zapošljavanja,

rada, socijalne i dječje zaštite, bračnih i porodičnih odnosa, biračkog prava i nevladinim organizacijama.

Predsjednik Odbora je podsjetio i na odredbe Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG“, br. 51/08, 40/10, 34/11,40/11 i 47/11) kojima je propisana obaveza obezbjeđivanja uslova za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti u svim novoizgrađenim objektima, kao i obaveza prilagođavanja postojećih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti po kojoj se objekti u javnoj upotrebi moraju prilagoditi uslovima za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, što znači do avgusta 2013. godine.

Predsjednik Odbora je istakao da su se učesnici sastanka mogli uvjeriti da ni Skupština Crne Gore nije prilagođena za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i saopštio da su bila raspisana dva tendera koji zbog neodgovarajuće dokumentacije i specifikacije nijesu uspješno okončani, ali da će, po informacijama koje ima, u prvoj polovini 2013. godine taj problem biti riješen.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da će Odbor i u narednom periodu, u dijelu svoje, Poslovnikom Skupštine Crne Gore, utvrđene nadležnosti, nastojati da doprinese afirmaciji, promovisanju, poštovanju i zaštiti ljudskih prava i sloboda svih građana Crne Gore, sa posebnim akcentom na prava osoba sa invaliditetom.

Iskazujući posebno interesovanje za određena zakonska rešenja koja se odnose na prava osoba sa invaliditetom, članovi delegacije iz Albanije su postavili brojna pitanja.

Alketa Jaupija, savjetnika Ombudsmana je interesovalo:

1. Kakva je saradnja Odbora za ljudska prava i slobode i institucije Zaštitinika ljudskih prava i sloboda Crne Gore?

2. Da li Predsjednik Odbora smatra da je Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore kvalitetan?

3. Da li institucija Zaštitinika ljudskih prava i sloboda Crne Gore efikasno i kvalitetno obavlja sve poslove koji su joj dati u nadležnost shodno odredbama Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore?

Dr Alenka Verbole iz Misije OEBS-a u Albaniji se osvrnula na odredbe Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i postavila pitanja:

1. Kako se u praksi sprovodi Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju, da li se primjenjuje kvotni sistem zapošljavanja ovih lica ili se u većoj mjeri uplaćuje poseban doprinos za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje ovih lica Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Takođe, upitala je da li je neophodno mijenjati ovaj Zakon?

2. Da li je obezbijeđeno učešće lica sa invaliditetom u javnom životu, jesu li zastupljeni pripadnici ove populacije na važnim političkim pozicijama, da li postoji određeni sistem kvota?

Poslanicu Klodianu Spahiu koja je upoznata da je Crna Gora ratifikovala Konvenciju UN o pravima lica sa invaliditetom sa Opcionim protokolom 2009. godine, interesovalo je:

1. Da li je prilikom ratifikacije Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom postojala saradnja sa nevladinim sektorom koji se bavi zaštitom prava osoba sa invaliditetom?

Anisu Produ iz Foruma mladih sa hendikepom je interesovalo:

1. Koliko vremena je prošlo od potpisivanja do ratifikacije Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom, s obzirom da je Crna Gora tu Konvenciju ratifikovala 2009. godine?

Poslanik Astrit Beci, navodeći da dolazi iz Skadra, upitao je:

1. S obzirom da se Skadarsko jezero nalazi na granici Albanije i Crne Gore, kakva je politika i da li postoji dogovor oko čišćenja ovog jezera, u cilju zaštite životne sredine?

Jetmir Kallollari iz Foruma mladih sa hendikepom upitao je:

1. Da li je Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom kvalitetan, dovoljan za zaštitu osoba sa invaliditetom ili je potrebno raditi njegove izmjene?

Eltona Lela iz Misije OEBS-a u Albaniji je interesovalo:

1. Da li se upotrebljava znakovni jezik u medijima u Crnoj Gori?

Odgovore na postavljena pitanja dali su: predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković, pomoćnica ministra prosvjete Vesna Vučurović i pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava Blanka Radošević Marović, dok je Milisav Korać govorio o veoma kvalitetnoj saradnji organizacije koju predstavlja sa Odborom za ljudska prava i slobode.

Pomoćnica ministra prosvjete Vesna Vučurović je saopštila da je donošenje Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama veoma značajno u cijelom setu zakona kojima se obezbjeđuju prava osoba sa invaliditetom, a da se ovim Zakonom obezbjeđuje inkluzivan model vaspitanja i obrazovanja na svim nivoima školovanja. U cilju obezbjeđivanja inkluzije djece sa posebnim obrazovnim potrebama Ministarstvo prosvjete je realizovalo niz aktivnosti, prvenstveno u saradnji sa UNICEF-om i Save the children-om.

Blanka Radošević- Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, je naglasila da Crna Gora ima dobar zakonodavni okvir kojim su regulisana prava osoba sa invaliditetom, što je ocijenjeno i u izvještajima Evropske komisije. Saopštila je da su među najvažnijim zakonima koje je Crna Gora donijela u poslednje vrijeme Zakon o zabrani diskriminacije iz 2010. godine i Zakon o Zaštitniku/ci Ljudskih prava i sloboda Crne Gore iz 2011. godine. Podsjetila je da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u 2011. i 2012. godini, shodno Programu rada, realizovalo niz aktivnosti na implementaciji Zakona o zabrani diskriminacije. Aktivnosti su bile usmjerene na edukaciju i medijsku promociju i fokusirane su na marginalizovane društvene grupe. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je utvrdilo Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o svim slučajevima diskriminacije kojim je propisan bliži sadržaj i način vođenja evidencije o predmetima u vezi sa diskriminacijom u sudovima, inspekcijским organima i organima za prekršaje. U cilju jačanja svijesti o značaju sprječavanja, prijavljivanja i sankcionisanja svih oblika diskriminacije Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovelo je kampanju, a kampanja koja se odnosila na zabranu diskriminacije lica sa invaliditetom nosila je naziv „Niko ne mora biti na margini”. Pored tih aktivnosti, Ministarstvo je realizovalo program obuke za predstavnike organa državne uprave koji se direktno bave pitanjima prevencije, zaštite i sankcionisanja diskriminacije, sa posebnim akcentom na ranjive grupe. Ministarstvo je organizovalo radionice u okviru Programa edukacije državnih službenika, nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u drugim organima iz oblasti pružanja zaštite od diskriminacije. Pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava je saopštila da je Zakonom o zabrani diskriminacije zabranjen svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu, a članom 18 Zakona zabranjena je diskriminacija lica sa invaliditetom. Naglasila je da je Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, koji je donešen u julu 2011. godine, detaljno uređena oblast zabrane diskriminacije osoba sa invaliditetom u svim oblastima života i rada. Zakonom je utvrđeno da je diskriminacija svako neopravdano, pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Podsjetila je da je Zakonom o Zaštitniku/ci Ljudskih prava i sloboda Crne Gore Zaštitnik definisan kao institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije i nacionalni mehanizam za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, navodeći da su o tome članovi delegacije iz Albanije mogli više saznati tokom prethodno obavljene posjete instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Istakla je da će Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i u narednom periodu dok bude trajao pregovarački proces Crne Gore sa Evropskom unijom, nastaviti sa kampanjama, edukacijom i medijskom promocijom u cilju smanjenja svih oblika diskriminacije.

Članove albanske delegacije Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halil Duković je informisao o kontinuiranoj i dobroj saradnji Odbora sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Saopštio je da Odbor neposredno saraduje sa Zaštitnikom, kako putem stručnih konsultacija, tako i neposrednim kontaktima, putem učešća Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore na sjednicama Odbora za ljudska prava i slobode, shodno članu 67 Poslovnika Skupštine. Takođe, naveo je da je Zaštitnik, po pozivu Odbora, učestvovao na javnim tribinama koje su na različite teme organizovane u različitim gradovima Crne Gore, kao i da je sa poslanicima, članovima Odbora za ljudska prava i slobode posjetio niz ustanova radi praćenja stanja ljudskih prava u tim ustanovama. Istakao je da Odbor razmatra Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao i da je na zahtjev Odbora Zaštitnik sačinio i dostavio posebne izvještaje, koji su razmotreni na Odboru i u vezi sa njima Skupština je, na predlog Odbora za ljudska prava i slobode, donijela zaključke.

Dr Halil Duković je naglasio da, shodno zakonskoj obavezi utvrđenoj novim Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode utvrđuje zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, na osnovu predloga Zaštitnika i prosleđuje ga Ministarstvu finansija.

Predsjednik Odbora je saopštio da je važeći Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore donešen 2011. godine i da je njime Zaštitnik definisan kao institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije i nacionalni mehanizam za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

U vezi sa Zakonom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, Predsjednik Odbora je saopštio da je to veoma dobar Zakon, ali da se mora više pažnje posvetiti njegovoj implementaciji. Činjenica je da poslodavci češće uplaćuju novac Fondu, nego što zapošljavaju osobe sa invaliditetom, a mnogo bolje bi bilo kad bi se ta lica zapošljavala, jer bi se osjećali korisnim članovima društva i doprinijelo bi se njihovoj inkluziji. Takođe, mišljenja je da se mora više raditi na animiranju poslodavaca da zapošljavaju ovu populaciju. Značajna sredstva se uplaćuju u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, ali veći dio ostaje neiskorišćen, jer organizacije koje se bave pravima osoba sa invaliditetom nemaju kadrovski potencijal da koriste novac namijenjen za projekte.

Predsjednik Duković je saopštio da je formirana Drimska inicijativa koju čini Crna Gora, Albanije, Kosovo, Makedonija i Grčka, radi rješavanja pitanja koja se odnose na reon Skadarskog jezera, prvenstveno radi rješavanja problema nastalih zbog poplava ovog područja, tako da se isključivo zajedničkim djelovanjem mogu dugoročno riješiti ovi problemi.

Govoreći o Zakonu o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Predsjednik Odbora je saopštio da smatra svaki zakon dobrim, pa i ovaj, ali da mnogo više treba raditi na implementaciji zakona. Saopštio je da Odbor ima kontinuiranu i veoma kvalitetnu saradnju sa nevladinim sektorom, posebno sa organizacijama koje se bave zaštitom prava osoba sa invaliditetom, o čemu, između ostalog, svjedoči i prisustvo predstavnika NVO „Naša inicijativa“ na sastanku, kao i brojnim prethodnim sjednicama Odbora za ljudska prava i slobode.

Milislav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, upoznao je prisutne sa organizacijom kojoj je na čelu. Saopštio je da je Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ organizacija koja okuplja 18 lokalnih udruženja koji svojim djelovanjem nastoje poboljšati položaj ove „ranjive“ populacije u crnogorskom društvu. Istakao je da „Naša inicijativa“ imao veoma dobru saradnju sa Odborom za ljudska prava i slobode, što se ogleda kroz njihovo učešće na sjednicama Odbora kad se razmatraju određena pitanja koja se odnose na prava osoba sa invaliditetom, ako i učešće na javnim tribinama i drugim aktivnostima koje ovo radno tijelo Skupštine organizuje. Podsjetio je da je prva aktivnost, shodno Planu aktivnosti Odbora

za ljudska prava i slobode u 2012. godini, bila sastanak Odbora za ljudska prava i slobode sa predstavnicima NVO „Naša inicijativa“. Naglasio je da su predsjednik i članovi Odbora pokazali senzibilitet prema djeci sa teškoćama u razvoju, a da su prihvatili značajan broj predloga koje su procijenili opravdanim u cilju poboljšanja položaja lica sa invaliditetom. Ocijenio je da nije dobro to što se pojedina tijela koja je Vlada Crne Gore, prvenstveno Savjet za brigu o licima sa invaliditetom i Savjet za prava djeteta neredovno sastaju, pa ne mogu aktivnije ni da doprinesu poboljšanju položaja djece sa teškoćama u razvoju. Govoreći o Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, sasopštio je da se godišnje u Fond slije između šest i sedam miliona eura, ali da se u prave namjene iskoristi svega 5%. Takođe, mišljenja je da u crnogorskom društvu i dalje postoje predrasude prema licima sa invaliditetom i nedostatak povjerenja da i oni mogu biti veoma korisni članovi društva. Ocijenio je da se poslednjih godina odnos prema osobama sa invaliditetom u Crnoj Gori u značajnoj mjeri poboljšao, donešen je cio set zakona kojima se regulišu prava ove populacije, a i odnos prema njima u svakodnevnom životu iz dana u dan se poboljšava.

Ispred Odbora za ljudska prava i slobode dobrodošlicu gostima iz Albanije i ostalim učesnicima poželjeli su poslanik mr Dritan Abazović i poslanica Ljerka Dragičević.

Poslanik Abazović je izrazio nadu i očekivanje za uspješan nastavak započete saradnje između Crne Gore i Albanije. U vezi sa zaštitom prava osoba sa invaliditetom, saopštio je da ova lica treba u što većoj mjeri uključiti u društvo i istakao pozitivan primjer sa njegovog studijskog putovanja u Norveškoj kada je u Lilehameru na jednoj od ulica upoznao grupu muzičara- lica sa invaliditetom, a u razgovoru sa njima saznao da su ta lica porijeklom iz Skadra, što ga je iznenadilo.

Poslanica Ljerka Dragičević je naglasila da je posebna vrijednost Odbora za ljudska prava i slobode što su odluke o svim pitanjima koja su bila predmet rasprave na ovom Odboru donesene konsenzusom, što svjedoči o posvećenosti svih članova ovog radnog tijela zaštiti ljudskih prava i sloboda svih građana.

Zaključeno je da će informacije i razmijenjena iskustva sa ovog sastanka koristiti svim učesnicima, kao i da će delegaciji iz Albanije informacije koje su dobili tokom studijskog boravka u Crnoj Gori i primjeri pozitivne prakse biti veoma korisni u budućem radu u cilju unapređenja zakonodavstva koje se odnosi na prava osoba sa invaliditetom.

Sastanak je završen u 12 sati i 45 minuta.

SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković